

РОЛЬ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ У ФОРМУВАННІ ВЕНЧУРНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

© Литвин І.В., 2011

У сучасному висококонкурентному середовищі, особливо у сфері високих технологій, успіхи в інноваційній діяльності залежать від якості і ефективності налагодження співпраці суб'єктів науки, технологій, виробництва, фінансових установ тощо. Зазвичай, для підвищення ефективності взаємодії таких суб'єктів, своєчасності отримання ресурсів для розвитку високотехнологічних виробництв, зменшення тривалості реалізації інноваційних проектів виникає потреба у компактному об'єднанні усіх необхідних для розвитку нових технологій суб'єктів інноваційного підприємництва на одній території. Скупчення науково-технологічних, інтелектуальних та трудових ресурсів формує високотехнологічні кластери. Ядром таких кластерів у світі є і залишаються науково-дослідні університети, навколо яких зосереджується уся необхідна для розвитку винахідницької, наукової, дослідницької та інноваційної діяльності інфраструктура. Для розвитку докорінно нових продуктів та технологій, що є критеріями привабливості і відбору для венчурних інвесторів, потрібна розвинута венчурна та інноваційна інфраструктура.

Однією із важливих проблем інноваційного розвитку нашої країни є неактивність потенційних суб'єктів генерування інноваційних знань. Досить потужною є проблема відсутності ядра інноваційного венчурного бізнесу, а саме ініціативного інноваційного підприємництва – молодих інноваційних фірм, що розробляють і пропонують докорінно нові винахідницькі рішення у різних сферах життя суспільства. Треба шукати це ядро в університетах, стимулювати винахідників, дослідників, науковців, аспірантів, викладачів для прикладної пошукової діяльності. Звичайно для цього потрібні кошти, які більшість вітчизняних ВНЗ не мають. Ось чому потрібно переходити на принципи підприємництва всередині ВНЗ, стимулювати дослідницькі університети бути підприємцями, активними учасниками інноваційних процесів та комерціалізації інновацій.

Вітчизняні університети не є активними учасниками венчурного бізнесу, у процесі проведення наукових досліджень та комерціалізації результатів вони часто зіштовхуються з рядом перешкод на яких хочеться зосередити свою увагу. Досить вагомими перешкодами для розвитку інноваційного підприємництва є проблема у відсутності “реальних” венчурних фондів на вітчизняному інвестиційному ринку та, відповідно, недостатності коштів у їх управлінні для вкладення у інноваційні проекти, проблема відсутності підтримки для інноваційних підприємств, проблема неготовності пропозицій винахідників для професійного їх читання венчурними інвесторами. Венчурні капіталісти зазвичай не хочуть мати справу із наукою і винаходами, їх цікавлять інновації – тобто винаходи і новинки на етапах готових продуктів, які вже виведені на ринок або тільки планують для випуску на ринок. Ось чому так важливо для молодих фірм довести свої наукові ідеї, винахідницькі рішення до прототипів майбутніх продуктів, все це стає можливим за умови інформаційної правової, економічно-юридичної, технологічної підтримки винахідників для приведення їх продуктів, креслень, ескізів з технологічно-наукової мови на мову економічну. Важливою є інформаційна підтримка для започаткування бізнесу, трансферу технологій, в тому числі патентування винаходу, доведення його до стадії дослідного зразка, тестування продукту, найму персоналу, налагодження технології виробництва продуктів тощо. Всі ці послуги мають надавати об'єкти інноваційної інфраструктури, а за умови подальшого залучення такими підприємствами венчурного капіталу – об'єктами венчурної інфраструктури, які крім вищезгаданих послуг мають надавати послуги з ефективної підготовки і презентації бізнес-пропозиції для венчурних інвесторів.

Проблему неефективності інноваційної інфраструктури для безпосередньої підтримки венчурного інноваційного підприємництва, яке бачиться саме при дослідницьких університетах,

потрібно комплексно вирішувати через створення відповідних умов за підтримки державних та місцевих органів влади. Для розвитку такої інфраструктури важливо звернутись до досвіду підтримки такого бізнесу на прикладі відомих дослідницьких університетів, зокрема Великобританії і США, де є досить розвинута система первинного відбору наукових ідей для комерційного використання і створення відповідних спінінгових організацій (типу “spin-out”, “spin-off”) [1]. Більшість вітчизняних винаходів та інноваційних фірм, потрапляють у так звану “долину смерті” через вичерпання заощаджень винахідників, друзів тощо і неможливість отримання так званого “ангельського фінансування” через фізичну відсутність або неідентифікованість нового типу інвесторів в нашій державі - так званих бізнес-“ангелів”.

Отже, як вже зазначалось, розвиток венчурного бізнесу без утворення науково-технологічних кластерів навколо дослідницьких національних університетів, без розвитку венчурної інноваційної інфраструктури ускладнюється. Університети можуть за підтримки бізнесових структур та державних органів влади стати ініціаторами формування технологічно орієнтованих фондів венчурного капіталу, вони мають перетворюватись у підприємницькі, тобто розвивати спінінгові організації (типу “spin-out”, “spin-off”). Як показує досвід країн, які пройшли еволюційний шлях розвитку академічних венчурів [1], доцільно використовувати політику ґрунтового відбору інноваційних розробок та пропозицій винахідників, оскільки венчурного капіталу недостатньо. Для нашої країни бачиться дотримання політики ґрунтового відбору ідей та їх доведення для привабливих для венчурних інвесторів бізнес-пропозицій. Для реалізації цієї політики перешкодою є відсутність реально діючих агентств з трансферу технологій. Саме ці структури за умови входження або формування науково-технологічних кластерів мають знаходитись при дослідницьких університетах для первинного відбору ідей, що походять із академічного середовища. Зараз схеми впровадження вітчизняних академічних інновацій невідпрацьовані. Більшість розробок через відсутність їх відбору і ранньої підтримки залишаються поза увагою інвесторів. Створення при дослідницьких університетах агентств чи офісів з трансферу технологій, створення дочірніх фондів венчурного капіталу забезпечило б надання послуг ліцензування нових технологій, створення спін-аут фірм, підтримку щодо створення стратегічних багатопрофільних партнерств, отримання послуг щодо оцінки комерційного потенціалу фундаментальних досліджень винахідників, можливостей ліцензування і захисту об’єктів інтелектуальної власності, фінансовий і управлінський досвід для реалізації ідеї від початкової стадії до випуску кінцевого ринкового продукту.

1. Кузьмін О. Венчурні підприємства "spin-off" та "spin-out" в системі підприємницької діяльності університетів / О. Кузьмін, І. Литвин // Науково-практичне видання “Вища школа”. - 2008. - №1. - С. 86-98.

А.П. Лутай

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

© Лутай А.П., 2011

Стрімкий розвиток технологій спонукає до змін практично в усіх галузях суспільства. Серед них і освітня галузь, яка останнім часом проходить непростий період трансформацій. На наших очах відбувається бурхливий розвиток і перші кроки практичного застосування дистанційної освіти в Україні. Разом з тим, суспільство очікує реалізації нової концепції у навчанні “освіта впродовж усього життя”. Стандарти і достатньо статичні п’яти-шестирічні університетські програми не